

L'intérêt de la recherche franco-hongroise par un doctorant français en histoire

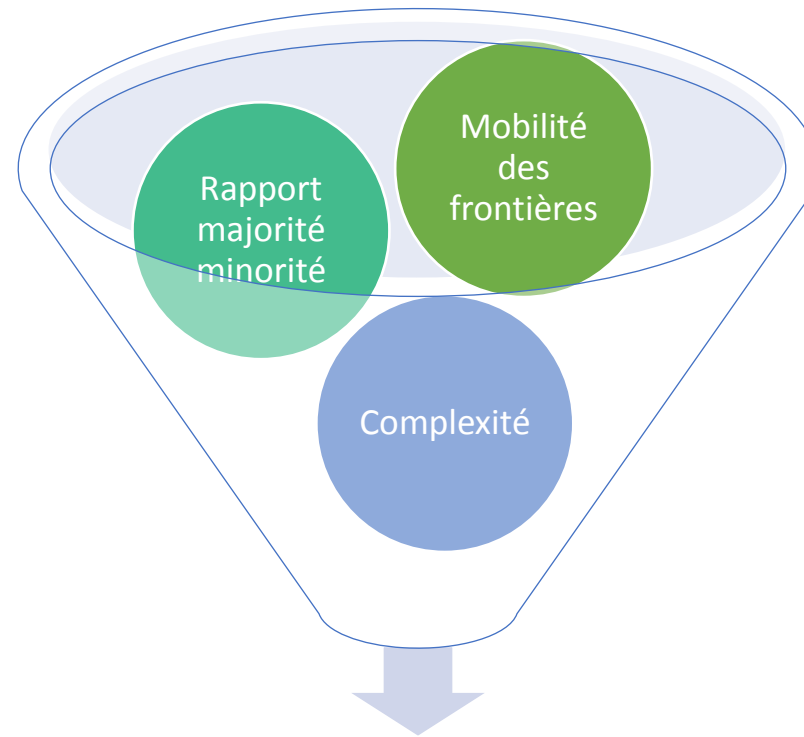
Floutier Jérémy

Forum franco-hongrois de la recherche scientifique

Institut français de Budapest

28/09/2018

L'histoire de la nation et l'Europe centrale

Laboratoire à ciel ouvert

Csontea Győző, Lenhartovics János. *Földrajz az elemi népiskolák V-VI. osztálya számára*, Kalász, Budapest, 1926. p.37.

JÚNIUS.

Nevezetes napok.

Június 4. — Az év legszomorúbb napja. A világháború után, 1920-ban ezen a napon osztották részekre az ezeréves Magyarországot. Ellenségeink összegyűltek ekkor Franciaország fővárosában, Párizsban és egy Trianon nevű nagy palotában kegyetlenül ítélkeztek hazánkról. Az oláhoknak adták Erdélyt, a szerbeknek Bácskát és Bánátot, az osztrákoknak Nyugat-Magyarországot és a cseheknek a Felvidéket. A nagy háború után annyira fáradt volt már a magyar nép, hogy nem tudta megvédeni hazáját.

Június 22. — Ezen a napon kezdődik a nyár. Ekkor leghosszabb a nappal és legrövidebb az éjszaka. Este nyolc órakor nyugszik és reggel már négy órakor kel a nap.

Magyarország címere.

Szép vagy ó, hon, bérc, völgy változnak gazdag öledben,

Téridet országos négy folyam árja szegi;

Am természettől mindex telketlen ajándék:

Naggyá csak föld szent akarátja tehet.

Vörösmarty Mihály.

„4 juin: C'est le jour le plus triste de l'année. A la suite de la Guerre mondiale, ils divisèrent en morceaux la Hongrie millénaire en ce jour de 1920. Nos adversaires se réunirent dans la capitale française, Paris, et du nom du grand palais de Trianon ils jugèrent cruellement notre patrie. Ils donnèrent aux Valaques la Transylvanie, la Bácská et le Banat aux Serbes, la Hongrie de l'Ouest aux Autrichiens et la Haute-Hongrie aux Tchèques. Le peuple hongrois était déjà tellement fatigué après la Grande Guerre, qu'il ne put protéger sa patrie.”

Angyal János, Fekete József, Galla Endre.
Olvasókönyv az elemi népiskolák IV. osztálya számára, Franklin-társulat, Budapest, 1929. p.168.

Székelyek

Szászok.

gyümölcsöket és erős hegyi borokat szeretelnek. Csak a *Hargita* mögötti kisebb medencékben silányabb a termés, hol a rövid nyár legfennebb a *rozstot*, *árpát* és *zabot* érlelheti meg. A mezőgazdasági növények közül különben az egész vidéken a *kukorica*-termelés a legáltalánosabb, mely itt a lakosságnak is (mint tejes vagy túrós *puliszka*) kedvelt eledele.

A hegyvidékek lakóinak főjövendelmi forrása a *szarvasmarha*- és *juhtenyésztés*, mire a kövér hegyi legelők nyújtanak alkalmat. Az erdőségek *fűrésztelepei* és a *bányavidékek* is sok ember megélhetését biztosítják.

Lakosai *magyarok*, *románok* és *szászok*. A magyarok főleg a városokban és az Erdélyi-medence keleti nagy területén, a *Székelyföldön* laknak. A székelyek va-

Román.

Kiss Gyula, Nagy Ferenc, *Földrajz: az osztott elemi népiskolák IV. osztálya számára tananyaga*, Kókai, Budapest, 1926. p.48.

az asszonyok pedig hétköznap tarka festő-, vasár- és ünnepnapon pedig fekete selyem kendővel kötötték be fejüket. A falun és a tanyán ez az ősi viselet még nem került sutba, a városokban azonban a módosabb leányok és asszonyok már divatos ruhában és kalapban járnak.

A rumánok vagy oláhok általában véve magas, jól megtermett emberek. A köznép alázatos, békés természetű. Föld-

20. Román család.

jének megmivélésére nem sok gondot fordít, az állattenyésztést azonban annál nagyobb kedvvel űzi. Hogy a fárasztó munkától idegenkedik, azt főleg kevés szükségletének lehet felróni. A rumánok nyelve a latinból származott, de sok benne a szláv és magyar eredetű szó is. Hazánkba csak a 13. században kerültek.

A havasi legelőkön tömérdek *juh* és *kecske* legel. Magán a Hargitán nyáron 15.000 darab marha és 150.000 juh talál élelmet. Az erdők mélyén *őzek*, *szarvasok*, *vaddisznók* és *farkasok* tanyáznak. A Görgényi és Páreng-hegység erdeit a *medve* bújja, a Retyezát és Negoi sziklabércein pedig a félnék, óvatos *zergék* ugrálnak. A déli havasok fölött *sasok*, *sólymok* és *keselyűk* kóvályognak. A hegységek naposabb lejtőin *viperák* sütkéreznek s a kövek és mohók között *skorpiók* futkosnak.

6. **Lakosai** magyarok, székelyek, rumánok, németajkú szászok és örmények. A Délvidék bányatelepein *cseb-tól* nyelv-

86. Szász jegyespár.

87. Udvarhelyi székelyek.

szigetek is keletkeztek újabban. Összes számuk (a Bihari- és Dél-magyarországi-hegyvidéket bele nem számítva) mintegy 27 millió. (Egy km²-re csak 43 l. jut.) A székelyek róm. katolikusok, reformátusok, unitáriusok, a titkos szombatosok száma csekély. A rumánok gör. keletiek, a szászok pedig ág. evangélikusok.

A székelyek az Olt felső völgyében s a Hargita-hegység körül telepedtek le s erőteljes, izmos, középtermetű emberek. Bár kevés földjük van, mégis meg tudnak a saját emberiségükből élni. Az idegenekkel és urakkal szemben tartózkodók és furfangosak, egymást azonban szükség esetén nagyon segítik. Számuk 450.000. Kár, hogy némelyek, itthon nem kapván munkát, kivándorolnak Rumániába vagy Bukovinába.

„Ils sont arrivés dans notre patrie seulement au XIIIe siècle”

Kőrösi Albin. *Földrajz a középiskolák I osztálya számára*, Lampel, Budapest, 1912. p.31;96.

păstrase neschimbate legile și Voevodii săi. De la 1699 până la 1867, cât a stat sub Austria, Transilvania s'a bucurat asemenea de cea mai întinsă autonomie.

Din punctul de vedere administrativ Transilvania e împărțită în 15 comitate (districte).

Următorul tablou ne arată: numele, întinderea, populațiunea, capitala și populațiunea capitalei fie-cărui comitat.

No	COMITATELE	Suprafața in km. □	Populațiunea in 1890	CAPITALA	Populațiunea Capitalelor
1	C. Dăbâca (Szólnoc-Doboka)	4760	217.760	Dej	10.000
2	„ Bistrița-Năsăud (Beszterecze-Naszód)	4165	106.120	Bistrița	12.000
3	„ Cojocna (Kőlozs)	4970	227.350	Cluj	50.000
4	„ Mureș (Máros-Torda)	4190	178.980	T. Mureș	20.000
5	„ Turda (Torda-Arányos)	3500	150.800	Turda	12.200
6	„ Ciucul (Csík)	4860	114.300	Ciuc-Sereda	3000
7	„ Odorhei (Udvárhely)	2940	110.510	Odorhei	7700
8	„ Târnava-mică (Kis-Küküllő)	1715	101.330	Di. s.ân Martin	3000
9	„ Alba infer. (Alsó-Fehér)	3580	193.200	Aiud	7500
10	„ Hunedóra (Hunyad)	7790	368.880	Deva	7000
11	„ Sibiu (Szében)	3600	152.390	Sibiu	30.000
12	„ Târnava-mare (Nagy-Küküllő)	3340	135.940	Sighișoara	11 000
13	„ Făgărașul (Fogaras)	2440	88.830	Făgăraș	6.500
14	„ Brașovul (Brassó)	1500	89.460	Brașov	37.000
15	„ Trei Scaune (Haromszék)	3900	130.290	Sep. s.ân Gior	7000

Populațiunea. Transilvania e locuită de aproape 2.500.000 de suflete având o *desime* mijlocie de 43 locuitori la 1 km. □. Desimea e mai mare prin văile și câmpiile din centru, pe când prin munții de pe la margine e mai mică.

Naționalitățile. Populațiunea Transilvaniei e formată din următoarele popóre (Veđi harta etnografică):

Românii. Ei forméză elementul etnic predominant și sunt și autochtonii acestei provincii, căci sunt urmașii directi a coloniștilor romani. Numărul lor este aproximativ de 1.500.000. Ei se găesc răspândiți mai pe totă suprafața Transilvaniei, numai în partea răsăritenă sunt rari de tot. În schimb însă, prin ținutul Făgărașului, Hunedórei,

„Ses nationalités: la population transylvaine est formée de nombreux peuples:

Roumains: ils forment l'élément ethnique prédominant et sont les autochtones de cette province, car ils descendent directement des colons romains”

Georg Murgoci Georg, Popa-Burca J. *România și țările locuite de Români: manual de geografie pentru usul clasei IV secundare*, Göbl, Bucarest, 1903. p.269.

óta ott tartózkodott az erdélyi kormányzóság, s ott tartották az erdélyországi gyűléseket.

Erdély maga egy fensíkot képez, melynek határszélein a hegység mindenütt sokkal magasabb; éppen azért Erdélyt óriási sziklavárnak is nevezhetik. E természetes várnak északon falbástyája gyanánt szolgál a szamosi és mármarosai hegytömeg; keleten a csik-gyergyói hegyvidék és a Hargitta; délről a barcasági és fogarasi hegységek következnek az Olt folyó átszakadásáig. E folyón túl a szászsebesi hatalmas bástya nyúlik fel. Épp oly hatalmasan emelkedik fel nyugaton a Retyezát hegység, melyhez végre a bihari és királyhágói hegység csatlakozik. S ezen hatalmas környezetben kapaszkodnak ég felé a mészképződésű csúcsok, melyek különösen Brassónál nyújtanak gyönyörködtető látványt.

Számos néptörzs lakja hazánk eme részét egymás közé keveredve. A keleti részen laknak a székelyek, a most ott lakó fajok közt a legrégebbiek. Magyar törzsbeliek, a hunok utódai, kik a hun birodalom feloszlása után menekültek ide a hegyek közé. A magyarok a Maros völgyben és a nyugoti városokban laknak, míg a lakosság nagy zömét oláhság alkotja. Kisebb számmal vannak németek, vagy szászok, kik szétszórva élnek e vidéken.

„De nombreuses peuplades habitent notre patrie mélangés les uns entre les autres. Dans la partie Est demeurent les Sicules qui sont parmi les races y habitant actuellement les plus anciens. Ils sont de peuplades hongroises, les descendants des Huns qui se sont réfugiés ici entre les montagnes après la dislocation de l'Empire hun.”

Vass Mátyás, Tergina Gyula, *Olvasókönyv az elemi népiskolák IV osztálya számára*, Traub, Szeged, 1892. p.235.